

Περιφέρεια | Regional Integration: Politics, Economics, Governance

Τόμ. 17, Αρ. 1 (2024)

Περιφέρεια | Regional Integration: Politics, Economics, Governance

Spring | Άνοιξη 2024 Issue | Τεύχος 17

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ
REGIONAL
INTEGRATION
politics economics governance

RESEARCH ARTICLES
ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΑΡΘΡΑ

Αναστάσιος Χάρδας Οικονομικός εθνικισμός και εκβιομηχάνιση
Χρήστος Μουρδουκούτσας & Χαράλαμπος Χρυσομαλλίδης Αποτίμηση της διαχείρισης της στρατηγικής έξιπτης εξειδίκευσης 2014-2020 στην Ελλάδα: Συγκριτική ανάλυση δύο περιφερειών
Γιώργος Μαρής & Φωτεινή Κουλούρη Εξευρωπαϊσμός και κράτος πρόνοιας στην Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση την εποχή της πανδημίας Covid-19: Η περίπτωση του Εθνικού Συστήματος Υγείας
Antonios Karvounis Narratives of Europeanisation and City Diplomacy: The city networking experience of the Greek municipalities

POLICY PAPER
ΚΕΙΜΕΝΟ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Γεώργιος Κουκάκης Η Στρατηγική Θαλάσσιας Ασφάλειας της ΕΕ και η συμβολή της στην περιφερειακή ολοκλήρωση των κρατών της Ανατολικής Μεσογείου

BOOK REVIEW
ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΤΙΚΗ

Συγκριτική Πολιτική Οικονομία (Πέρη Μπαζώτη)

Επιστημονική επιθεώρηση για την περιφερειακή ολοκλήρωση-πολιτική, οικονομία & διακυβέρνηση

Συγκριτική Πολιτική Οικονομία του Georg Menz, εκδόσεις Τζιόλα, 2021 και Oxford University Press, 2017

Πέρη Μπαζώτη

doi: [10.12681/ri.37351](https://doi.org/10.12681/ri.37351)

Copyright © 2024, Πέρη Μπαζώτη

Άδεια χρήσης [Creative Commons Αναφορά-Μη Εμπορική Χρήση 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Μπαζώτη Π. (2024). Συγκριτική Πολιτική Οικονομία του Georg Menz, εκδόσεις Τζιόλα, 2021 και Oxford University Press, 2017. *Περιφέρεια | Regional Integration: Politics, Economics, Governance*, 17(1), 129–131. <https://doi.org/10.12681/ri.37351>

Συγκριτική Πολιτική Οικονομία του Georg Menz

Εκδόσεις Τζιόλα, 2021 και Oxford University Press, 2017

Αν και η ήδη υπάρχουσα βιβλιογραφία για την Πολιτική Οικονομία τόσο στην Αεγχώρια όσο και στη διεθνή διάστασή της είναι πλούσια, η Συγκριτική Πολιτική Οικονομία (ΣΠΟ) παραμένει ένα πεδίο του οποίου η ακαδημαϊκή μελέτη με συστηματικό και ολοκληρωμένο τρόπο υπολείπεται. Ενώ το ακαδημαϊκό ενδιαφέρον για αυτό το θεωρητικό υπό-πεδίο είναι συνεχές και δείχνει να αυξάνεται με το χρόνο, δεν υπήρχε στη σχετική βιβλιογραφία ένα έργο που να εξετάζει με αναλυτικό αλλά και κριτικό τρόπο τις ρίζες της ΣΠΟ αλλά και τη θεωρητική εξέλιξη της μέχρι σήμερα μέσω των διάφορων θεωρητικών προσεγγίσεων.

Αυτό το κενό έρχεται να καλύψει το βιβλίο του Georg Menz με τον τίτλο Συγκριτική Πολιτική Οικονομία (Comparative Political Economy: Contours of a Subfield). Το βιβλίο κυκλοφόρησε το 2017 ενώ το 2021 κυκλοφόρησε και στην ελληνική γλώσσα από τις εκδόσεις Τζιόλα σε μετάφραση και επιστημονική επίμελεια του Αναστάσιου Χάρδα, Επίκουρου Καθηγητή στο Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης.

Το βιβλίο υιοθετεί μια χρονολογική προσέγγιση στην ανάλυση της γενεαλογίας της ΣΠΟ. Ξεκινώντας απ' την εποχή της κλασικής πολιτικής οικονομίας ο Menz εξετάζει τις συνεισφορές των κλασικών όπως του Adam Smith, του David Ricardo αλλά και του Karl Marx. Εκεί τέθηκαν οι πρώτες βάσεις για τη ΣΠΟ, μέσω της μελέτης του ρόλου του κράτους, ως ξεχωριστό αντικείμενο και υπό-πεδίο της πολιτικής οικονομίας. Ο συγγραφέας εξετάζει και αναλύει τους θεμέλιους θεωρητικούς λίθους του υπό-πεδίου αυτού έτσι ώστε να γίνει πλήρως κατανοητή στον αναγνώστη η σχέση πολιτικής και οικονομίας αλλά και τα αποτελέσματά της. Ο συγγραφέας συνεχίζει την περιγραφή της θεωρητικής εξέλιξης του πεδίου με αναφορά σε σημαντικούς μελετητές του 20ου αιώνα όπως ο Max Weber, ο Kenneth Galbraith, και ο Karl Polanyi εισάγοντας παράλληλα τον αναγνώστη σε σημαντικές θεωρητικές έννοιες. Έτσι διατρέχει διαδοχικά τις διαφορετικές ιστορικές φάσεις εντοπίζοντας κάθε φορά τη συνεισφορά του κάθε μελετητή. Επιπλέον, υιοθετώντας μια συγκριτική ματιά μεταξύ των διαφόρων θεωρητικών προσεγγίσεων αλλά και μεταξύ διαφορετικών χωρών με διαφορετικούς θεσμούς και ιστορικά και πολιτικό-οικονομικά υπόβαθρα, καταφέρνει να παρακινήσει τον αναγνώστη να δει εναλλακτικές ερμηνείες για το ρόλο των θεσμών, του κράτους αλλά και τη σχέση μεταξύ πολιτικής και οικονομίας.

Κατ' αυτό τον τρόπο ο Menz φτάνει στη ανάδυση του Συγκριτικού Καπιταλισμού ως διακριτού πεδίου επιστημονικής μελέτης. Με αφετηρία τα σημαντικά έργα των Andrew Shonfield, Gosta Espring Andersen και Peter Hall ο συγγραφέας εξετάζει το πως η θεωρία εξελίχθηκε από την κλασική πολιτική οικονομία σε ένα διακριτό επιστημονικό πεδίο από το δεύτερο μισό του 20ου

αιώνα και έπειτα. Με αυτό τον τρόπο εδραιώνεται πλέον η ανάγκη να μελετηθούν οι διακριτές πορείες διαφόρων τύπων καπιταλισμού σε εθνικό επίπεδο υπό μια συγκριτική προσέγγιση καθώς η σταδιακή θεσμική σύγκλιση που αναμενόταν μεταξύ των αναπτυγμένων χωρών δεν επήλθε. Συνεπώς, ο συγγραφέας φτάνει στο ίσως πιο σημαντικό έργο της βιβλιογραφίας της ΣΠΟ, αυτό των Ποικιλιών Καπιταλισμού των Hall και Soskice, το οποίο ακόμα και σήμερα συνεχίζει να αποτελεί τη βάση για πολλές μελέτες στο πεδίο αυτό.

Βασική αδυναμία του επιστημονικού παραδείγματος των Ποικιλιών Καπιταλισμού όπως εντοπίζεται από τον Menz είναι ο σχεδόν αποκλειστικός προσανατολισμός του στην ανάλυση και στον τρόπο συντονισμού των εταιρειών παραβλέποντας έτσι τον παράγοντα κράτος και το θεσμικό του ρόλο. Ο ρόλος του κράτους στη μελέτη της ΣΠΟ είναι ένα ζήτημα στο οποίο ο συγγραφέας επανέρχεται τακτικά διαπιστώνοντας πως παρά το γεγονός πως η ΣΠΟ έχει ίσως παραμελήσει τον παράγοντα αυτό χάριν μιας πιο νεοφιλελεύθερης προσέγγισης, θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ως κεντρικός παράγοντας διακυβέρνησης που μπορεί να έχει αναδιαρθρωθεί αλλά συνεχίζει να θέτει το ευρύτερο εθνικό θεσμικό πλαίσιο, δίνοντας έτσι και μια σαφή κατεύθυνση για μελλοντική έρευνα. Επιπλέον ο Menz διαπιστώνει πως, παρά τη μεθοδολογική της αξία, η δυαδική απεικόνιση χωρών βάσει των θεσμών που συντονίζουν τους εθνικούς καπιταλισμούς είναι στατική και δεν αφήνει χώρο για πιθανότητα θεσμικής ή πολιτικής αλλαγής που μπορεί να οδηγήσει και μεταστροφή από το ένα μοντέλο στο άλλο. Χώρες όπως η Ελλάδα που ξεφεύγουν από τα πρότυπα των δύο μοντέλων χαρακτηρίζονται απλά ως «υβριδικές». Συνεπώς και αναγνωρίζοντας την αξία της προσέγγισης των Ποικιλιών Καπιταλισμού ο συγγραφέας καταλήγει πως στερείται αναλυτικού βάθους ενώ παραβλέπει και τον ρόλο του πολιτισμού και της κουλτούρας, κάτι που θα μπορούσε να δώσει νέα διάσταση στη μελέτη διαμόρφωσης των θεσμών.

Στο υπόλοιπο του βιβλίου παρουσιάζονται από μια λιγότερο θεωρητική και περισσότερο εμπειρική ματιά τα βασικά εκείνα στοιχεία που ορίζουν την πολιτική οικονομία της κάθε χώρας: οι αγορές εργασίας και ο τρόπος ρύθμισής τους, η χρηματοδότηση των ιδιωτικών επιχειρήσεων και η διακυβέρνησή τους και τα συστήματα κοινωνικής πρόνοιας. Εξετάζεται επίσης το ζήτημα των επιπέδων χρέους που έχει απασχολήσει ιδιαίτερα τις τελευταίες δεκαετίες επιμέρους χώρες της ΕΕ αλλά και το ζήτημα του ρόλου του κράτους, γυρίζοντας ξανά στις ρίζες της ΣΠΟ.

Βασικό σημείο το βιβλίου είναι ότι υιοθετεί μια διεπιστημονική προσέγγιση εξετάζοντας το ζήτημα της ΣΠΟ από οικονομική, πολιτική, κοινωνιολογική όσο και από ιστορική πλευρά. Έτσι για παράδειγμα ο συγγραφέας κάνει ιδιαίτερη αναφορά στο ρόλο της θρησκείας, των ιδεών και του πολιτισμού ως παράγοντες που δύνανται να επηρεάσουν την πορεία οικονομικής ανάπτυξης της εκάστοτε χώρας αλλά και ως θεματικές που πρέπει μελλοντικά να ερευνηθούν περαιτέρω στα πλαίσια της ΣΠΟ.

Εκτός των ερευνητών του πεδίου, το βιβλίο είναι προσβάσιμο και στον

κοινό, μη ειδικό, αλλά ενημερωμένο αναγνώστη, καθώς ο Αναστάσιος Χάρδας έχοντας βαθιά γνώση του αντικειμένου καταφέρνει να μεταφέρει αυτούσιο το υλικό του βιβλίου τόσο μέσω της εύστοχης απόδοσης του στην ελληνική γλώσσα όσο και μέσω της άρτιας επιστημονικής του επιμέλειας. Δίνεται έτσι η ευκαιρία στον Έλληνα αναγνώστη να αποκτήσει πρόσβαση σε ένα σημαντικό και ολοκληρωμένο έργο πάνω στη Συγκριτική Πολιτική Οικονομία στην ελληνική γλώσσα.

Πέρον Μπαζώτη

Υπ. Διδάκτωρ, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών